

OCENJEVANJE TVEGANJA ZA NASTANEK POKLICNE BOLEZNI - za njihovo preprečevanje

Lučka Böhm, ZSSS

POKLICNI RAK IN POKLICNE BOLEZNI

Mednarodna konferenca za regionalno sodelovanje BALcanOSH

Bled, 10. in 11. november 2016

BALcanOSH.net 2016

Zveza Svobodnih Sindikatov Slovenije

ZAKON O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU (ZVZD-1)
Uradni list DZ RS, št. 43/2011 z dne 3. 6. 2011

41. člen

(prijave inšpekciji)

(1) Delodajalec mora inšpekciji dela takoj prijaviti vsako nezgodo pri delu s smrtnim izidom oziroma nezgodo pri delu, zaradi katere je delavec nezmožen za delo več kot tri delovne dni, kolektivno nezgodo, nevarni pojav in ugotovljeno **poklicno bolezen.**

Letna poročila IRSD

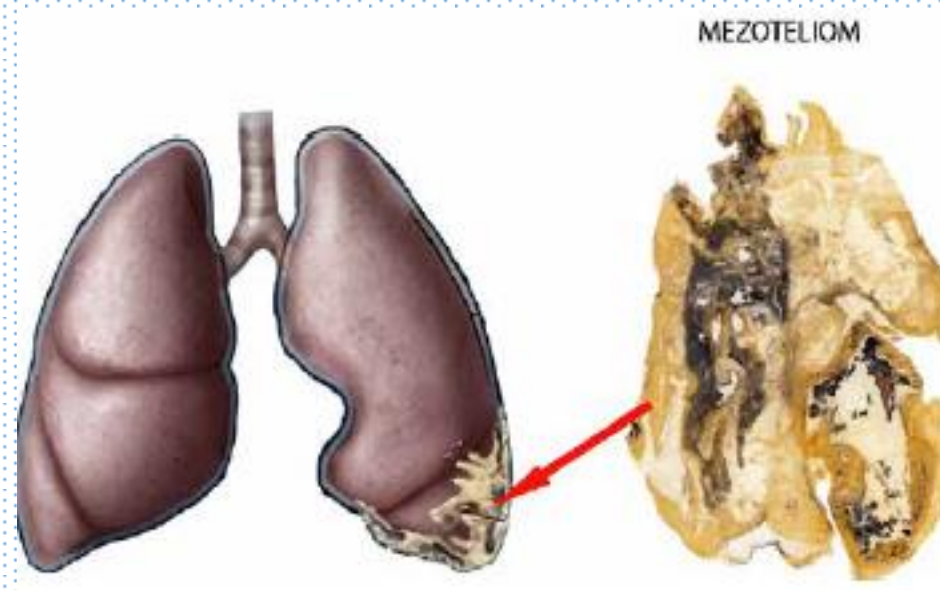
http://www.id.gov.si/si/o_inspektoratu/javne_objave/letna_porocila/

Delodajalci niso inšpekciji dela v letu 2014 prijavili niti enega, v letu 2015 pa en primer poklicne bolezni.

OPOMBA: Inšpektoratu niso bile prijavljene azbestne poklicne bolezni, ki so bile edine poklicne bolezni, za katere je v Sloveniji v letu 2015 obstajal predpis o postopku za njihovo verifikacijo.

Komisija za odpravljanje posledic dela z azbestom (pri MDDSZ)

***V letu 2015 verificiranih 17
plakov oziroma bolezni plevre, 7
azbestoz in 23 mezoteliomov
oziroma pljučnih rakov – od tega
2 okoljska.***

ŠTEVILO POKLICNIH BOLEZNI, PRIZNANIH NA ZPIZ, 2010-2015

Leto	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Število poklicnih bolezni	45	50	32	25	38	27
Na 100.000 delavcev	5.3	6.1	3.9	3.2	4.8	3.4

Po podatkih Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ, www.zpiz.si) je bila poškodba pri delu vzrok delovne invalidnosti v 2,4 % in poklicne bolezni v 0,2 % primerov.

POKLICNE BOLEZNI SE OBRAVNAVA KOT NEPOKLICNE!!!

KIMPDŠ: Pričakovati bi morali 800-1000 poklicnih bolezni /na leto

	V SLOVENIJI	V PRIMERLJIVIH DRŽAVAH EU
POKLICNE BOLEZNI KOŽE na 100.000 delavcev	2	70
POKLICNA ASTMA na leto	<1	300

MEDNARODNE OCENE (Jukka Takala)
števila umrlih v Sloveniji zaradi poklicnih vzrokov
v letu 2015:

CELOTNA POKLICNA MORTALITETA (ocena)	700
POKLICNI RAK (ocena)	440
SMRTNA NEZGODA PRI DELU (uradna statistika)	24

OSH WIKI: Global Estimates of the Burden of Injury and Illness at Work in 2012

https://oshwiki.eu/wiki/Global_Estimates_of_the_Burden_of_Injury_and_Illness_at_Work_in_2012

CAREX: Mednarodni informacijski sistem o poklicni izpostavljenosti karcinogenom

- za 19 držav EU

Finski inštitut za poklicno zdravje

http://www.ttl.fi/en/chemical_safety/carex/pages/default.aspx

PRAVNE PODLAGE:

- ***Republika Slovenija je z Aktom o notifikaciji nasledstva MOD v svoj pravni red prevzela Konvencijo št. 121 MOD o dajatvah za nesreče pri delu in poklicne bolezni. UL RS 54/1992 – MP (objavljena v Uradni list SFRJ št. 27/1970)***
- ***Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2), UL RS 96/2012, 39/2013, 102/2015***
- ***Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ), UL RS 9/1992***

PREDPISI O POKLICNIH BOLEZNIH:

1946: *Odredba o profesionalnih obolelostih, ki se štejejo po predpisih o socialnem zavarovanju za nezgodo pri delu (Uradni list, št. 98/1946)*

...

1983: *samoupravni sporazum o seznamu poklicnih bolezni (Uradni list SFRJ, št. 38/1983) - razveljavljen šele leta 2003*

1997: *Pravilnik o določitvi poklicnih bolezni zaradi izpostavljenosti azbestu (Uradni list RS, št. 26/1997) - razveljavljen od 2007*

2002: *Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih (Uradni list RS, št. 87/2002, 29/2003, 124/2006, 43/2011)*

2003: *Pravilnik o seznamu poklicnih bolezni (Uradni list RS, št. 85/2003)*

2007: *Pravilnik o pogojih za določitev bolezni zaradi izpostavljenosti azbestu in merilih za določitev višine odškodnine (Uradni list RS, št. 61/2007, 92/2008)*

2013: *Pravilnik o prijavah na področju varnosti in zdravja pri delu (Uradni list RS, 54/2013)*

Samoupravni sporazum o seznamu poklicnih bolezni (Uradni list SFRJ, št. 38/1983)

- *razveljavljen šele leta **2003**,*
- *seznam 46 poklicnih bolezni,*
- *zdravnik specialist medicine dela postavljajal sum poklicne bolezni in delavca napotil na KIMPDŠ,*
- *KIMPDŠ izvedel diagnostiko oz. verifikacijo,*
- *izvedensko mnenje KIMPDŠ pred 1990 dokončno,*
 - *po 1990 pa nima več pravne veljave.*

Pravilnik o seznamu poklicnih bolezni (Uradni list RS, št. 85/2003)

- *razveljavljen leta **2013** (428. člen ZPIZ-2),*
- *priloga s seznamom poklicnih bolezni še velja (424. člen ZPIZ-2,*
- *nikoli ni zaživel (pomanjkljiv postopek za verifikacijo),*
- ***poklicne bolezni se obravnavajo kot bolezni izven dela!***
- ***sistemska slabost po 1990: izvajalci medicine dela so finančno odvisni od delodajalca.***

PRIHODNJA PRAVNA UREDITEV:

- **68. člen ZPIZ-2: Poklicne bolezni in dela, na katerih se pojavljajo te bolezni, pogoje, ob katerih se štejejo za poklicne bolezni, in postopek ugotavljanja, potrjevanja in prijavljanja poklicnih bolezni določi minister, pristojen za zdravje.**
- **424. člen ZPIZ-2: Minister, pristojen za zdravje, izda predpis iz drugega odstavka 68. člena tega zakona v roku 12 mesecev od uveljavitve tega zakona. Do uveljavitve predpisa iz prejšnjega odstavka se uporablja seznam poklicnih bolezni, ki je veljal do uveljavitve tega zakona.**
- **431. člen ZPIZ-2: ZPIZ-2 začne veljati 1. 1. 2013.**
- **Ministrica za zdravje je 23. 9. 2016 končno imenovala delovno skupino za pripravo predloga Pravilnika o poklicnih boleznih, ki je oktobra 2016 prvič obravnavala izhodišča za novi pravilnik.**

Pozivi Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) vladi, ministrom za delo in zdravje:

- ***nepriznanje poklicne bolezni pomeni kršitev človekovih in delavskih pravic poklicno obolelih.***
- ***če poklicne bolezni niso priznane, ni podlage za določanje preprečevalnih ukrepov, zato posledično pri nas brez dvoma poklicno obolevajo vedno novi delavci.***

Aktivnosti ZSSS v 2015 in 2016 za preprečanje poklicnega obolevanja delavcev:

- pozvali Vlado in ministrico za zdravje k sprejetju **Pravilnika** o poklicnih boleznih,
- predlagali ministrstvu za delo sprejem nacionalne strategije do 2020 na področju varnosti in zdravja pri delu, ki naj določi med **kazalnike** ravni varnosti in zdravja pri delu tudi število delavcev, ki so na svojem delovnem mestu izpostavljeni tveganjem za nastanek poklicne bolezni (hrup, nevarne kemikalije ...),
- pozvali Evropsko komisijo in Vlado RS k dopolnitvi Direktive 2004/37/ES o varovanju delavcev pred nevarnostmi zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu, da bodo določene **mejne vrednosti** za vsaj 50 najbolj pogostih karcinogenov na evropskih delovnih mestih,
- izdali priročnika za **usposabljanje delavskih zaupnikov** za varnost in zdravje pri delu s posebnim poudarkom na ozaveščanju o potrebnosti ocenjevanja tveganja za nastanek poklicnih bolezni:
 - Žepni priročnik za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu, 2014,
 - Priročnik za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu: Učinkovito ocenjevanje tveganja, 2016,

Publikacija »Izbrane/pomembnejše poklicne bolezni, Ocenjevanje tveganja za nastanek poklicnih bolezni«, 2016.

- v sodelovanju s KIMPDŠ,
- s sofinanciranjem na podlagi javnega razpisa Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) za sofinanciranje projektov zdravja na delovnem mestu v letu 2015 in 2016 (UL RS 8/2015),
- Da bi spodbudili ocenjevanje tveganje za nastanek poklicnih bolezni bomo publikacijo »Izbrane/pomembnejše poklicne bolezni, Ocenjevanje tveganja za nastanek poklicnih bolezni« **brezplačno razdelili vsem, ki v Sloveniji za delodajalce pripravljajo strokovne podlage za oceno tveganja.**

HVALA ZA POZORNOST!